

PC-4391/MH

B/2051

EVOLUTION OF WARFARE IN INDIA
(Semester-IV)

Time : Three Hours]

[Maximum Marks : 64

Note : Attempt *two* questions each from Sections A and B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 12 short answer type questions carrying 2 marks each.

SECTION – A

- I. Discuss the battle of Hydaspes and their deployment.
- II. Explain the Institution of spies.
- III. Analysis the causes of defeat and victory of the battle of Terrain 1192 A.D.
- IV. Discuss the military organization and techniques of fighting of Mughals and Afghans.

SECTION – B

- V. Write a detailed note on the fighting techniques of Southern Muslim Sultans in the battle of Talikota 1565 A.D.

- VI. Write a detailed note on the Shivaji as a military leader.
- VII. Discuss the Military organizations of Sikh Army and its fighting technique under Maharaja Ranjit Singh.
- VIII. Explain the strategy, tactics and application of principles of war of the battle of Chillianwala.

SECTION – C

- IX. Write short notes on the following :
- (a) Define the causes of battle of Hydaspes.
 - (b) Who was the victorious in the battle of Hydaspes?
 - (c) Write a brief note on the Kautilya's view on war.
 - (d) Define the role of forts.
 - (e) Discuss the causes of victory of Afghans.
 - (f) Explain the causes of victory of battle of Assaye.
 - (g) Write brief note on the tactics of the Sikh army.
 - (h) Discuss the higher defence organization of Marathas.
 - (i) Write a brief note on the art of warfare of Mughals.
 - (j) Explain the strategy of Macedonians.
 - (k) Define the strategy and tactics of Rajputs.
 - (l) Who won the battle of Talikota?

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਹਰੇਕ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਦੋ-ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਦੇ ਸਾਰੇ 12 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 2 ਅੰਕ ਹਨ।

ਭਾਗ-A

- I. ਹਾਈਡਰੋਜਨ ਦੀ ਲੜਾਈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਲਾਮਬੱਧ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
- II. ਜਸੂਸਾਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- III. ਤਰਾਇਣ ਦੀ ਲੜਾਈ 1192 A.D. ਦੇ ਹਾਰ ਅਤੇ ਜਿੱਤ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੋ।
- IV. ਮੁਗਲਾਂ ਅਤੇ ਅਫਗਾਨਾਂ ਦੇ ਮਿਲਟਰੀ ਸੰਗਠਨ ਅਤੇ ਲੜਾਈ ਦੀਆਂ ਤਕਨੀਕਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਭਾਗ-B

- V. ਤਾਲੀਕੋਟ 1565 A.D. ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਦਖਣੀ ਮੁਸਲਿਮ ਸੁਲਤਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਯੁੱਧ ਤਕਨੀਕਾਂ 'ਤੇ ਇਕ ਵਿਸਤਰਿਤ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
- VI. ਇਕ ਮਿਲਟਰੀ ਲੀਡਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਿਵਾਜੀ 'ਤੇ ਇਕ ਵਿਸਤਰਿਤ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।

- VII. ਸਿਖ ਸੈਨਾ ਦੇ ਸੈਨਿਕ ਸੰਗਠਨ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਧੀਨ ਇਸ ਦੀ ਯੁੱਧ ਤਕਨੀਕ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
- VIII. ਚਿਲੀਆਵਾਲਾ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦੀ ਕਾਰਜ-ਨੀਤੀ, ਯੁੱਧ-ਕਲਾ ਅਤੇ ਯੁੱਧ ਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਭਾਗ-C

- IX. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :
- (a) ਹਾਈਡਰੋਸਪੇਸ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ।
 - (b) ਹਾਈਡਰੋਸਪੇਸ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਵਿਜੇਤਾ ਕੌਣ ਸੀ?
 - (c) ਕੋਟਲਿਆ ਦੇ ਯੁੱਧ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ 'ਤੇ ਇਕ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
 - (d) ਕਿਲਿਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ।
 - (e) ਅਫਗਾਨਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
 - (f) ਆਸਾਏ (Assaye) ਦੀ ਲੜਾਈ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
 - (g) ਸਿਖ ਸੈਨਾ ਦੀਆਂ ਜੰਗੀ ਚਾਲਾਂ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
 - (h) ਮਰਾਠਿਆਂ ਦੇ ਉਚੇਰੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸੰਗਠਨ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
 - (i) ਮੁਗਲਾਂ ਦੀ ਯੁੱਧ-ਕਲਾ 'ਤੇ ਇਕ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
 - (j) ਮੈਕਡੋਨੀਅਨਾ ਦੀ ਕਾਰਜ-ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਜੰਗੀ ਚਾਲਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ।
 - (k) ਟਲੀਕੋਟਾ ਦੀ ਲੜਾਈ ਕਿਸ ਨੇ ਜਿੱਤੀ?